

BIJELOM SVIJETU

do rda

Nerijetko se s jednog, žene vraćaju kući na isti posao

Sindikalna prava i bianco potpisan ugovor

Sindikalna prava radnika koji rade za vanjske firme je upitna, Thomas Casotto, tajnik sindikalne organizacije metalaca (FIOM), priča nam da često vanjski radnici prilikom potpisivanja ugovora o radu prisiljeni su potpisati bianco papir s kojim unaprijed pristaju na raskid radnog ugovora po volji vlasnika. Ugovori predviđaju neto primanja koja su manja od 30 do čak 50 posto od radnika Finantierija, često doprinosi se ne plaćaju, sindikat ima preko svojih odvjetnika na desetke sudskih sporova zbog nepoštivanja radnih prava. Prema njegovoj procjeni u Monfalcone radi nekoliko stotina radnika koji stižu iz Hrvatske, kako bi ih zapošljavali talijanski poduzetnici otvaraju firme u Hrvatskoj jer im je lakše potom upravljati tom radnom snagom. Radnici rade i do 11 sati na dan, ali često se prekovremeni rad ne pojavljuje na platnoj specifikaciji što znači da radnici konkretno rade 11 sati, a firma plaća doprinose za osam odrađenih sati što je čista krađa. S obzirom da je potražnja za rad ogromna ponuda popušta jer na kraju, unatoč što je Hrvatska postala punopravna članica EU, hrvatski su radnici i dalje tretirani kao izvan europska radna snaga. Kapital slobodno seljaka iz jedne u drugu državu, kad radnik krene na put postaje plijen lažne produktivnosti, slabo je plaćen i slabo sindikalno zaštićen.

rade da bi dio novca pohranili i potom trošili doma, u biti obnavlja se logika nekadašnjih jugoslavenskih gastarbajtera koji su u vrijeme Titove Jugoslavije predstavljali važnu stavku u domeni deviznog priliva, dio zaradenih eura poboljšava krvnu sliku unutrašnje hrvatske potrošnje. Troši se i ne ulaže se u budućnost i taj će paradoks jednog dana doći na naplatu. Pitali smo, pismeno, istarskog župana Valtera Flegu je li je upoznat s brojkama naših transgraničnih radnika, ali odgovora nismo dobili. Istarska županija je u dva navrata potpisala sa susjednom regijom Friuli-Venezia Giulia sporazum o suradnji, ali nije nam poznato u kojoj mjeri je pitanje rada zastupljeno u komunikacijama između dvije jedinice (regionalne) lokalne samouprave.

Čekamo na županov odgovor, a u međuvremenu možemo ponuditi zanimljiv primjer koji stiže iz sjeverne Italije, iz bogate regije Lombardia koja poput nas, vrlo dobro poznaje kategoriju transgraničnog rada.

Inače, unutar EU prostora danas radi milijun prekograničnih radnika i oni čine osjetna masa radnika na graničnim područjima. Kada je Italija u pitanju, ona je svjetski sklopila posebne ugovore sa susjednim državama kako bi se taj rad posebno tretirao primjerice, u sistemu plaćanja poreza a u cilju izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Takvi su sporazumi sklopljeni sa Švicarskom, Francuskom, Austrijom i

Monegaskom Kneževinom. U švicarskom slučaju talijanski prekogranični radnik nastanjen u graničnim područjima regije Lombardia, plaća poreze u Švicarsku koja potom 38 posto iznosi vraća vladi u Rimu koja na-

Michele Berti, djelatnik druge važne talijanske sindikalne organizacije UIL objašnjava nam da kada su u pitanju Italija Slovenija i Hrvatska unutrašnja zakonodavstva ne poznaju pojam prekograničnog radnika, sporazumno taj problem nije nikad riješen: nema takvih sporazuma između Italije i Slovenije, Italije i Hrvatske i Slovenije i Hrvatske. Da bi izbjegli dvostruko oporezivanje, ti radnici prisiljeni su prevaliti dug birokratski put što im se ne isplati pa dobar dio takvog rada odvija se na crno.

Birokracija i radnici

Prijatelj Valter, rodom iz Kanfanara radio je petnaestak godina u Italiji, u Monfalcone, gradu koji živi od rada brodogradilišta Fincantieri tvrtka koja je u većinskom vlasništvu talijanske države i gradi velike kruzere. Bio je zaposlen u firmi koja je rukama i nogama bila vezana za izgradnju brodova: firma je dobivala u zakup određeni dio posla, zadržavala u proizvodnom sustavu u kojemu se brod gradi radom oko 500 vanjskih, malih poduzeća koji sklapaju ugovore o zakupu. Stalno zaposleni radnici brodogradilišta Fincantieri čine manjinu radne snage, privilegirani dio jer njihova je plaća veća od 30 do 50 posto u odnosu na plaću radnika koji rade u vanjskim firmama. Franco Belci tvrdi da je logika zakupa moralno nesnošljiva, brodovi se grade iskorištavanjem radne snage: menadžment Fincantierija uspijeva zadržati konkurentne cijene na svjetskom tržištu jer dobrim djelo koristi radnike koji su niže plaćeni, sve je to nemoralno jer se radi o državnoj tvrtci. Od travnja ove godine Valter ne dobiva plaću i vodi preko suda spor s matičnom firmom i s Fincantierijem, u međuvremenu je teško obolio i nakon 548 dana bolovanja dobio otkaz. Kao stalno zaposleni radnik liječi se u talijanskim zdravstvenim ustanovama no, i dalje čeka na ishod sudskog spora kako bi dobio novac koji mu pripada. Njegova je firma pred zatvaranjem, unatoč što je kontinuirano radila za Fincantierija vlasnici firme su nagomilali dugove i sad se nalaze pred stečaj. Priča mi Valter o uvjetima rada unutar Fincantierija: "Između stalno zaposlenih radnika i radnika koji rade za vanjske firme postoji točno određena hijerarhija. Rad blagovaonice poštuje dva termina: prvi ulaze na marendu stalno zaposleni radnici Finantierija, potom slijedi termin za vanjske radnike. U krugu brodogradilišta, a radi se o ogromnom prostoru, djeluje autobusna linija koja vozi radnike do radnog mjesta, autobus mogu koristiti tek radnici Fincantierije, nama je pristup zabranjen, do radnog mjesta moramo pješice, a to znači svaki dan prewalkati oko 30 kilometara. Što misliš da li je to primjer rasiroma ili što?", pita me i pita se Valter.

Zanimljiva je definicija rada na crno: "to je rad koji pokriva sadašnjost i ne gradi budućnost pa je polučeno trenutno blagostanje varljivje naravi"

Franco Belci

knadno taj prikupljeni novac raspoređuje po talijanskim jedinicama lokalne samouprave duž granice (općine i gradovi) u kojima radnik živi, odnosno u kojima je prijavio stalni boravak. Primjer je znakovit, transgranični rad postaje opće društveno dobro kako za Švicarce tako i za Talijane, pitanje je uređivanja odnosa, pitanje je dobre volje, odnosno dalekovidnosti.

Vaš naslonjač kao jesensko-zimski rekvizit

Svi mi ponekad volimo za ovakvog vremena, kada se spusti mrak, zapuše vjetar ili pada kiša ostati kod kuće u toplom, pokriti se dekom i meditirati u svom naslonjaču. Nije to strogo zabranjeno niti nešto zbog čega morate osjećati krivicu. Fizički naporan posao, dugo stajanje i hodanje zahtijevaju da tijelo dovedete u drugačiji položaj, rasterete anđeli gravitacijske mišiće i odmorite teške i otečene noge. Pokušajte to ipak izbjegavati neposredno nakon obroka ukoliko imate višak kilograma i ukoliko ste većinu dana proveli sjedeći. Vaša najbolja relaksacija i meditacija tada će biti hodanje u prirodi. Današnje vježbe pokazat će vam da su rekviziti i sprave za vjež-

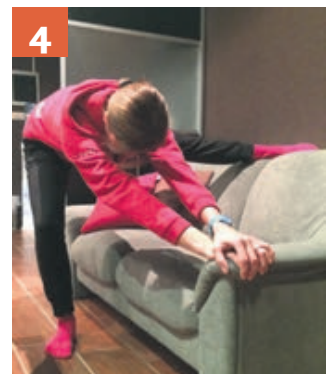
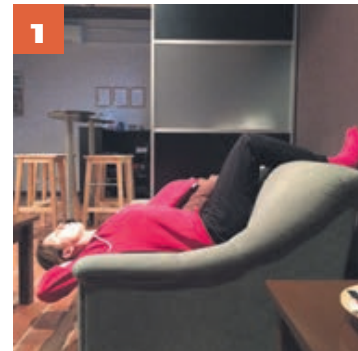
banje u svakom kutku vašega doma. Dok traju preduge reklame koje vas mame da opet krenete do vašeg hladnjaka, okrenite im leđa i tih pet minuta iskoristite za jačanje vašeg duha i tijela.

Slika 1. Legnite se leđima na sjedište vašeg naslonjača, a noge podignite na njegov naslon. Isprepletite dlanove i položite ih iza glave. Udisajem se polako spuštajte glavom prema podu ili samo vodoravno s podom tako da vam rub kauča ili fotelje bude točno u predjelu gornjeg dijela leđa ili lopatica dok otvarate prsa i širite laktove u stranu. Vježbom ćete pojačati disanje, izmasirati i opustiti napetost u gornjem dijelu leđa. Ostanite u položaju kroz šest dubokih udisaja i izdisaja.

Piše body instruktorka Morena Poglajen Carić

Slika 4. Kako bi vaši kukovi dobro odrađivali svoj posao trebaju biti pokretljivi. Svakodnevna statička opterećenja i isti položaj nogu kod sjedenja tu pokretljivost jako smanjuju. Kad god možete podignite jednu nogu bočno na naslon kauča, fotelje ili na stolicu i zadržite poziciju istezanja pola minute. Možete i ostatak tijela iste-

Slika 2. Iz istog položaja izdisajem opružite obje noge uz naslon zatvarajući laktove i pregibajući trup prema nogama kako bi te aktivirali trbušne mišiće i na drugačiji način istegnuli mišiće stražnje skupine vrata i gornjeg dijela leđa. Ponavljajte otvaranje i zatvaranje dok ne osjetite pečenje u trubu.

Slika 3. Iz prethodne vježbe spustite potkoljenice na naslon i rukama se objesite o njega. Udisajem opružite noge i pokušajte izravnati leđa, a izdisajem savijte noge, zaoblite leđa, trbušnim se mišićima i stiskanjem stražnjice istegnite prema natrag.

gnuti osloncem na rukohvat ili stolicu. Obavezno istegnite i drugu nogu.

Slika 5. Dugo sjedenje ili stajanje utječu i na vaše mišiće stražnjice, a oni su opet mišići koji okružuju vaše kukove. Duboko ispod velikog mišića stražnjice još je i niz lepezastih mišića, a jedan od njih nalazi se neposredno uz živac ischiadicus. Istegnite tu regiju položajem prikazanom na slici. Nogu savijenu pod pravim kutom možete položiti na naslon, sjedište, kuhinjski stol ili podu. Da pojačate istezanje približite trup nozi. Obavezno istegnite i drugu nogu.